

DANMARK SOM PRODUKTIONSLAND

Industrien er en af de absolut vigtigste spillere i det danske samfund.

INDHOLD

- 3 EN STÆRK PRODUKTION
TIL GAVN FOR OS ALLE
- 4 GODT FOR DEN ENKELTE
- 6 GODT FOR SAMFUNDET
- 14 GODT FOR EN
GRØNNERE VERDEN
- 16 DEN GRØNNE
OMSTILLING KRÆVER
FLERE FAGLÆRTE I
DANMARK
- 18 HVORDAN FASTHOLDER
VI DANMARKS POSITION?

EN STÆRK INDUSTRI TIL GAVN FOR OS ALLE

Danmark har siden den industrielle revolution løbende udviklet sig som produktionsland og handelsnation. Det har, sammen med den løbende udvikling af velfærdsstaten, været med til at gøre Danmark til et af de mest lige, velstående og trygge samfund i verden. Dansk Metal ønsker, at vi fortsætter ad den vej.

I denne pjece har vi fokus på industrien, som er en af de absolut vigtigste spillere, når det gælder det danske samfund. Industrien skaber gode, sikre arbejdspladser for den enkelte, sikrer eksport- og skatteindtægter til gavn for Danmark og spiller en stor rolle i forbindelse med den grønne omstilling.

Industrien er højproduktiv og har en meget stærk konkurrencekraft. Samtidig er den innovativ og har placeret sig i markeder, hvor der er stor efterspørgsel efter vores produkter. Det gælder både inden for medicin, fødevarer og grønne produkter. Det skal vi holde fast i.

Medarbejdere, der er produktive og skaber vækst og velstand til det danske samfund, kommer dog ikke af sig selv. Det kræver mere uddannelse og større investeringer, hvis vi som nation skal fastholde vores position.

Danmarks succes på fx vindmølleområdet kan i høj grad tilskrives den danske produktion. Den tætte kontakt mellem produktion og udvikling skaber muligheden for at innovere processerne og skabe nye grønne løsninger. Uden produktionen forsvinder innovationen, og hvis Danmark ikke følger med den teknologiske udvikling, mister vi konkurrenceposition over for udlandet.

I Dansk Metal har vi udarbejdet denne pjece, der viser vigtigheden af at bibeholde produktionen og industrien i Danmark. Vigtigheden afspejler sig i den værdi, industrien skaber for den enkelte medarbejder i industrien, men også for samfundet, for velfærden og for en grønnere verden. I pjecen findes en række bud på, hvordan vi fastholder vores position som et stærkt produktionsland til gavn for os alle.

CLAUS JENSEN

Forbundsformand
Dansk Metal

5 HURTIGE OM DEN TYPISKE FAGLÆRTE I INDUSTRIEN

1. Gennemsnitsindkomsten for et overenskomstdækket medlem er ca. 456.000 kr. (38.000 kr. pr. måned) i Dansk Metal*.
2. En faglært, der er dækket af Industriens Overenskomst, får som minimum 10 procent i arbejdsgiverbetalt pension. Hertil kommer 2 procent selvbetalt bidrag.
3. Ansatte i industrien får fuld løn under efteruddannelse, herunder to ugers selvvalgt uddannelse om året.
4. Ansatte i industrien ejer typisk en bil og bor i ejerbolig.
5. En faglært i industrien har høj jobsikkerhed og lav risiko for ledighed.

*Beløb angivet i 2024-priser inkl. pension, ekskl. fritvalgskonto, overtidso- og skifteholdstillæg, feriepenge og betaling for søgnehelldage.

GODT FOR DEN ENKELTE

Den første overenskomst for metalarbejdere blev indgået for mere end 100 år siden, og siden da har Dansk Metal arbejdet for at fastholde og udbygge lønmodtagernes rettigheder i industrien og i andre brancher.

Industrien i Danmark er kendetegnet ved en høj grad af overenskomstdækning, og det betyder ordnede forhold: ferie og feriefridage, forældreorlov med løn, betalt sygefravær, en fornuftig løn og en pensionsordning, der sikrer en værdig tilværelse efter arbejdslivet. Godt, som vi i dag tager for givet, men som er skabt gennem forhandling og faglig organisering i industrien.

GOD LØN OG GODE ARBEJDSFORHOLD

Den samlede danske industribeskæftigelse består af ca. 312.000 ansatte, og størstedelen af dem arbejder under industriens overenskomst. Overenskomsten sikrer løn allerede fra læretiden, og når man er udlært som faglært, ligger lønnen over medianlønnen for beskæftigede i Danmark.

Kigger man på Dansk Metals medlemmers gennemsnitlige årlige disponible indkomst, ligger den i den 7. indkomstdecil, svarende til de øverste 40 procent af indkomster i Danmark. Som senior er der gode muligheder for nedsat arbejdstid, blandt andet gennem seniorordninger og anvendelse af fritvalgskonto. Når pensionsalderen er nået, betyder pensionsordningen i overenskomsten, at medarbejderne har gode muligheder for at få en værdig pensionisttilværelse.

HØJ JOBSIKKERHED I INDUSTRIEN

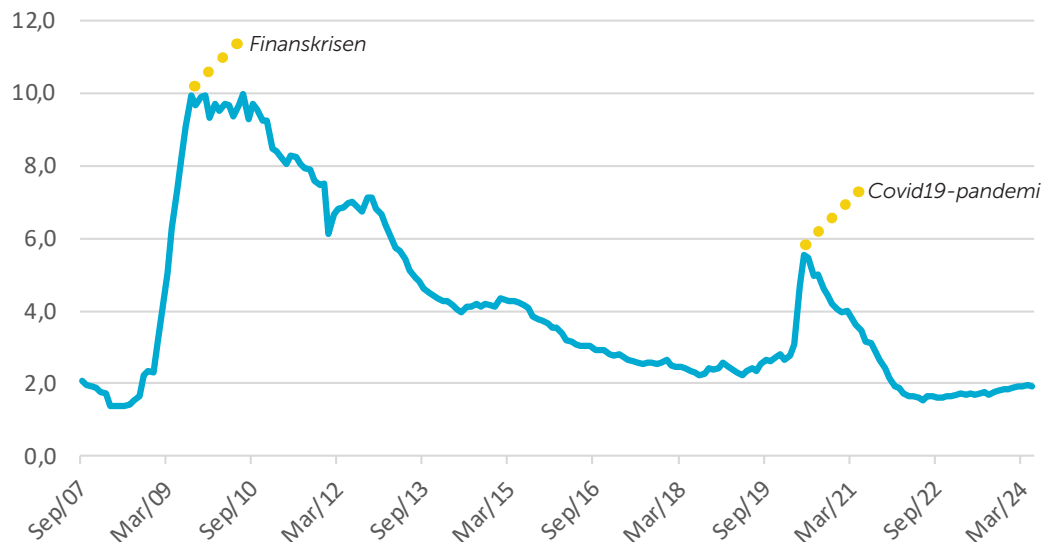
Den kvalificerede industriarbejdskraft har både i dag og historisk været meget efterspurgt. Faktisk er ledigheden blandt Dansk Metals medlemmer den laveste siden før finanskrisen. Den har siden januar 2022 til marts 2024 maksimalt været på 2 procent, jf. figur 1.

Finanskrisen betød højere ledighed for alle typer beskæftigede – og industrien var ingen undtagelse. Dansk Metals ledighed nåede op på knap 10 procent, men i takt med en normaliseret økonomi faldt ledigheden igen til 2,3 procent. Coronapandemien i 2020 gjorde, at ledigheden i hele landet steg kortvarigt, og det gjaldt også for Dansk Metals medlemmer.

Den danske højkonjunktur og mangel på arbejdskraft har igen tvunget ledigheden i Dansk Metal helt ned på et historisk lavt niveau på 2,0 procent i juni 2024. Ledigheden for Dansk Metals medlemmer giver en indikation af industriarbejderens generelle jobsikkerhed. Industriarbejdere har generelt en høj jobsikkerhed og står over for en forholdsvis lav ledighed. Selv under corona-pandemien har industrien været en af de brancher, hvor ledigheden har været lavest.

Selvom en faglært i industrien skulle blive ramt af ledighed, viser ledighedstallene for Dansk Metals medlemmer, at de i gennemsnit har en forventet ledighed på ca. 24 uger¹. Det vidner om omstillingsparate faglærte og et meget fleksibelt arbejdsmarked, der hurtigt sikrer et match mellem job og jobsøgende.

FIGUR 1: BRUTTOARBEJDSLØSHED BLANDT DANSK METALS MEDLEMMER, PCT.

Anm.: Første observation er september 2007. Sidste observation er maj 2024, hvor den sæsonkorrigerede ledighed var 1,9 procent. Software +JDemetra er anvendt til sæsonkorrigeret af tidsserien.

Kilde: Dansk Metals ledighedsstatistik.

1: Kilde: Beregninger foretaget af AE-rådet på vegne af Dansk Metal, 2021.

GODT FOR SAMFUNDET

Et højt dansk produktionsniveau gavner ikke kun den enkelte, hvis arbejde er direkte knyttet til produktionen. Dansk produktion gavner hele det danske samfund og øger værditilvæksten, både gennem beskæftigelsen, der er kendetegnet ved høj produktivitet, men også gennem innovation og udvikling af teknologi, som produktionen afføder. På lang sigt er det den teknologiske udvikling, der driver lønnen, men også væksten – og dermed velstanden – i samfundet.

DANSK PRODUKTION SKABER ARBEJDSPLADSER I HELE LANDET

I dag står industrien for ca. 10 procent af beskæftigelsen i Danmark. Billedet har ikke altid været sådan. Den danske industribeskæftigelse er typisk blevet hårdt ramt af økonomiske kriser gennem historien. Efter finanskrisen faldt den danske industribeskæftigelse med ca. 80.000 personer frem til 2010. Godt 10.000 job blev genvundet frem til 2019, men da corona-pandemien ramte i marts 2020, faldt industribeskæftigelsen med knap 12.000 personer, jf. figur 3. Siden da har beskæftigelsen braget opad, og her er industrien ingen undtagelse. Ved udgangen af 2023 er industribeskæftigelsen genvundet med godt 20.000 job, så på trods af høj inflation i en periode har industrien leveret.

Der er også andre positive effekter ved den høje beskæftigelse i industrien. Dansk produktion skaber nemlig ikke kun industrijob, men øger også beskæftigelsen i andre sektorer. Specielt i service-, handels- og transportsektoren finder man mange job, der opstår som følge af industriproduktionen i Danmark. Samlet set skaber 10 ansatte i industrien i gennemsnit 9 ansatte i resten af økonomien.

Det er ikke bare godt for industrien, men for hele den danske beskæftigelse.

Mange danskere og mange virksomheder bor i eller omkring de store byer i landet. Det ser anderledes ud for industriens arbejdspladser. Industrivirksomhederne er med til at skabe arbejdspladser og liv i hele landet og er især en livsnerve i de mere tyndt befolkede områder.

Figur 2 viser, hvordan andelen af industriarbejdspladser har været faldende i store dele af landet, men er mest markant omkring byerne. Det er bekymrende, at industrien mister fodfæste i de store byer, men det er positivt, hvordan industrien bidrager til sammenhængskraft i landet ved at skabe arbejdspladser i hele Danmark. Særligt stikker Frederikshavn, Lemvig og Kerteminde ud som kommuner, der i 2022 stadig havde en høj grad af industriansatte per 1000 ansatte i kommunen.

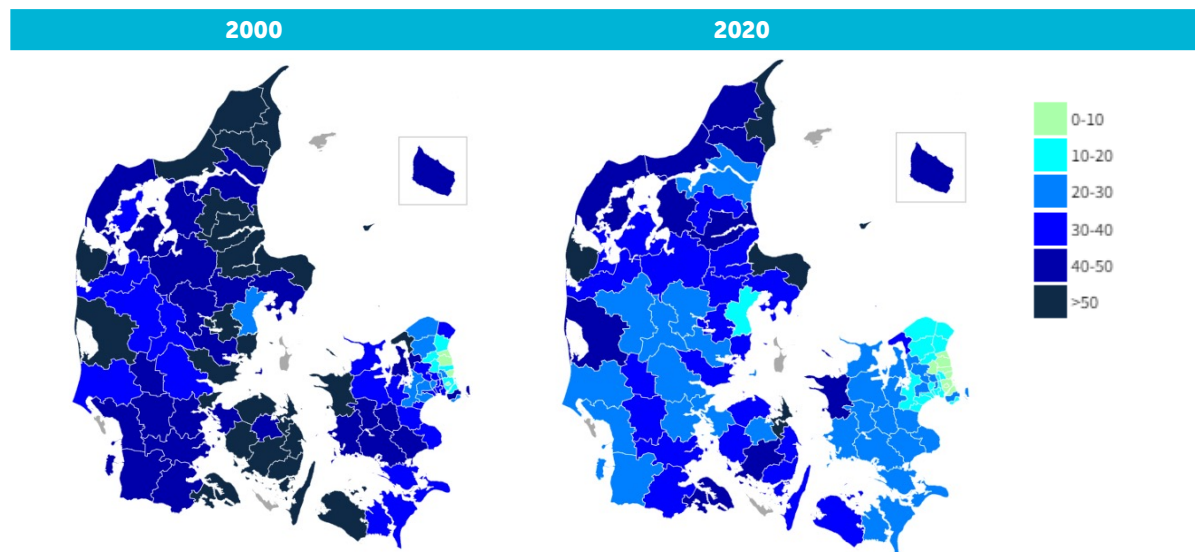
Den store spredning af industriens ansatte og produktionsvirksomhederne skaber værdi og liv til områder, som uden industrien formentlig ville se anderledes ud. Men øget industri stiller også krav til infrastrukturen, da både varer og arbejdskraft skal transporteres til og fra virksomhederne. Industrien sikrer ikke kun beskæftigelse i selve industrien. Der er også store afledte effekter i den øvrige beskæftigelse. Dansk produktion skaber altså ikke kun industrijobs, men øger også beskæftigelsen i andre sektorer. Specielt i service-, handels- og transportsektoren finder man mange jobs, der opstår som følge af industriproduktionen i Danmark. Samlet set skaber en ansat i industrien i gennemsnit 0,9 ansatte i resten af økonomien.¹

1: Kilde: Input-Output-beregninger foretaget af AE-rådet på vegne af Dansk Metal.

Generelt er tendensen i samfundet, at arbejdspladser og befolkning centrerer sig omkring de store byer i landet. Det omvendte gælder for industrien. Virksomhederne er oftest placeret i mindre byer, der ligger relativt langt fra storbyerne. Det betyder, at også industriens ansatte bosætter sig herefter. Tal fra 2018 viser, at industriens ansatte i høj grad bosætter sig mod nord og vest, jf. figur 2. I 2018 var Frederikshavn

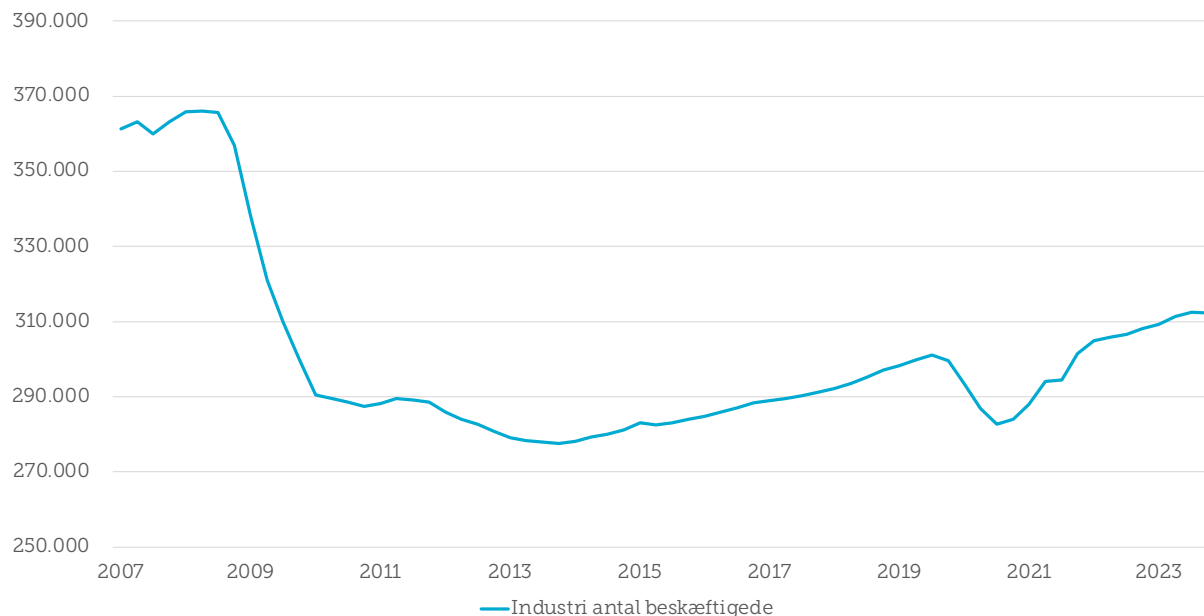
med ca. 60 medarbejdere den kommune, hvor tætheden af industriarbejdere pr. 1.000 indbyggere var højest.² Den store spredning af industriens ansatte og produktionsvirksomhederne skaber værdi og liv til områder, som uden industrien formentlig ville se noget anderledes ud. Samtidig stiller det også krav til infrastrukturen. Både varer og arbejdskraft skal kunne transporteres til og fra virksomhederne.

FIGUR 2: ANTAL MEDARBEJDERE I INDUSTRIEN PR. 1.000 ANSATTE, 2000, 2020

2: Kilde: Danmarks Statistik. Beregninger foretaget af AE-rådet på vegne af Dansk Metal

FIGUR 3: BESKÆFTIGELSEN I INDUSTRIEN, ANTAL PERSONER

Kilde: Danmarks Statistik – tabel NKBB10.

Udviklingen i industriens beskæftigelse har siden finanskrisen været stigende og er siden 2013 steget med knap 35.000 flere ansatte. Det skal naturligvis ses i lyset af det store fald i kølvandet på finanskrisen, hvor 88.000 ansatte forsvandt fra industrien jf. figur 3.

DANSK PRODUKTION ER MESTRE I AT SKABE VÆRDI FOR SAMFUNDET

Den danske industribeskæftigelse er kendetegnet ved højproduktive og højt kvalificerede medarbejdere. Produktiviteten i industrien ses tydeligt, når man betragter industriens produktion i sammenhæng med beskæftigelsen. Fra 2013 til 2024 steg industriproduktionen gennemsnitligt med en årlig vækstrate

på 4,6 procent¹. Den stigende produktion er i meget høj grad drevet af stigende produktivitet.

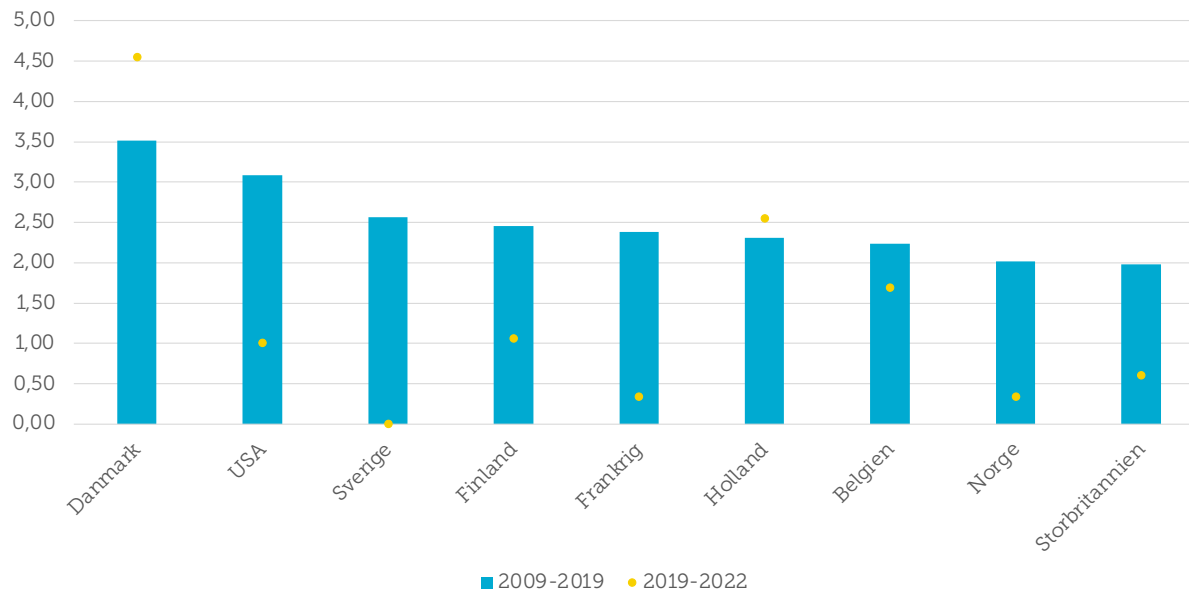
Danmark har store fordele af industriens produktion, som rækker langt ud over de arbejdspladser, som produktionen skaber. De danske industrivirksomheder producerer varer, der oftest ender på den anden side af de danske landegrænser. I dag består omkring 75 procent af den samlede vareeksport af industrivarer². Dertil kommer, at industrien står for over 20 procent af værditilvæksten i den private sektor og udgør derved den næststørste branche kun overgået af handel og transport³. Industriens bidrag til den danske værditilvækst har ligget på et

1: Kilde: Danmarks Statistik – tabel IPOP2021 samt egne beregninger.

2: Kilde: Danmarks Statistik – tabel UHV5 samt egne beregninger.

3: Kilde: Danmarks Statistik – tabel NKBP10 samt egne beregninger.

FIGUR 4: VÆKST I TIMEPRODUKTIVITETEN I DANMARK OG SAMMENLIGNELIGE LANDE, PROCENT

stabilt højt niveau siden 90'erne. Industriens bidrag har altså opretholdt værdien på trods af de store slag til både industribeskæftigelsen og -produktionen i slutningen af 00'erne som følge af finanskrisen.

Samtlige nævnte faktorer bidrager ikke kun til den danske velstand, men også den danske velfærd. Det sker både gennem den lave ledighed og gennem indkomstskatter fra de beskæftigede, men også gennem industri-virksomhedernes selskabsskattebetalinger. I 2022 stod industrien for 25 procent af de samlede selskabsskattebetalinger i Danmark og det på trods af, at industrien kun udgør 6 procent af de samlede

virksomheder i Danmark⁴. Virksomhederne og industribeskæftigelsen bidrager således i høj grad til at finansiere det danske velfærdssamfund.

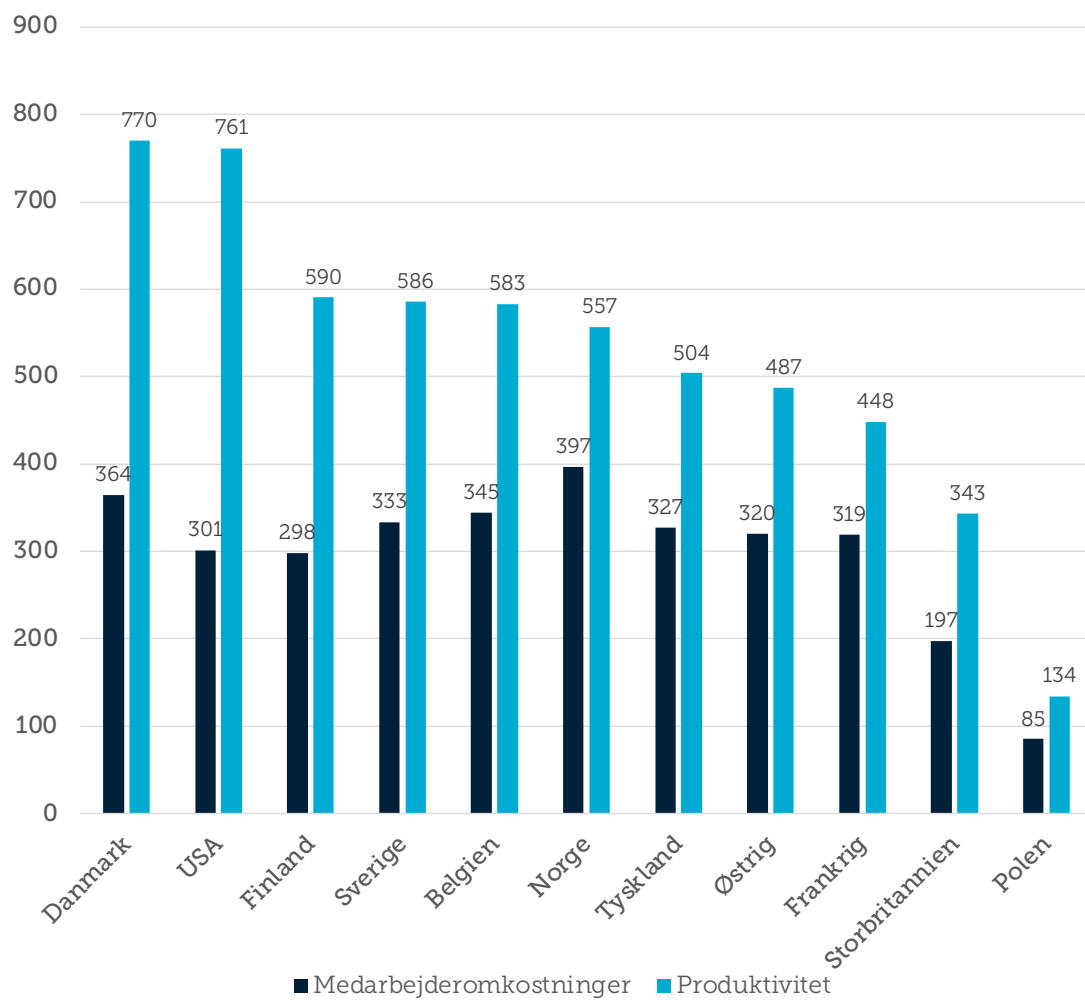
DANSK PRODUKTION TOPPER I HELE VERDEN

Den danske industri er kendt for høj kvalitet, effektiv produktion og høj årlig vækst. Sammenlignet med udlandet ligger den danske timeproduktivitet højere – og den gennemsnitlige årlige vækst siden 2009 har oversteget den gennemsnitlige vækst i EU, jf. figur 4. Faktisk ligger den gennemsnitlige årlige vækst i den danske timeproduktivitet et stykke højere end i de lande, vi normalt sammenligner os med.⁵

4: Kilde: Danmarks Statistik – tabel SELSK3 samt egne beregninger.

5: Kilde: Eurostat samt egne beregninger.

FIGUR 5: TIMEPRODUKTIVITETEN VS. MEDARBEJDEROMKOSTNINGER RELATIVT TIL UDLANDET, 2022, KRONER

Fremstillingsindustrien i Danmark er blandt de mest effektive industrier i verden, når vi sammenligner os med vores nabolande. Det ses tydeligt, at den værdi, en virksomhed får ud af en arbejdstime lagt i Danmark, er mere end fem gange større end den værdi, en virksomhed får ud af en arbejdstime lagt i Polen. Den store timeproduktivitet i Danmark berettiger også medarbejderen til en højere timeløn. Derfor er det kun naturligt, at når den danske timeproduktivitet er den højeste blandt sammenlignelige lande, er medarbejderomkostningen per time også tilsvarende højere. Det viser, at virksomhederne får markant mere ud af en arbejdstime lagt i Danmark frem for i udlandet jf. figur 5.⁶

5 HURTIGE OM VÆRDIEN AF INDUSTRIEN

1. Ca. hver 10. beskæftigede i Danmark arbejder i industrien.
2. Fra 2010 til 2024 steg den danske industriproduktion med 4,6 procent om året.
3. Omkring 75 procent af den danske vareeksport består af industrivarer.
4. Siden 90'erne har industrien fyldt omkring 20 procent af den samlede private værditilvækst.
5. De danske industrivirksomheder stod i 2022 for 25 procent af de samlede selskabsskattebetalinger.

Kilde: Danmarks Statistik samt egne beregninger.

6: Kilde: DA's internationale lønstatistik, Eurostat samt egne beregninger.

TEKNOLOGISK UDVIKLING ER NØGLEN TIL FREMTIDENS MARKEDER

Danmark er et land med et højt innovativt niveau og bred vidensdeling. En produktion, der ligger tæt på udviklingsafdelingen, skaber de nødvendige rammer for et innovativt miljø. Det skyldes, at det er nemmere for industriteknikeren og smeden at erfaringsdele med ingeniøren og omvendt. Og da man kender udfordringerne, kan man lettere komme med løsninger og udvikle og forbedre produktionsprocesserne. Danmark er derfor afhængig af, at produktionen bliver i landet for at fastholde vores position som teknologisk foregangsland.

På den anden side kræver produktionen samtidigt, at Danmark følger med den teknologiske udvikling for at fastholde vores konkurrenceposition over for udlandet. Det har vi hidtil gjort med stor succes. Ny teknologi og industrirobotter øger virksomhedernes produktivitetsniveau, samtidig med at det skaber incitament for efteruddannelse og opkvalificering af medarbejdernes kompetencer.

I 2022 indtog Danmark en global 12.-plads med en robottæthed på 274 robotter per 10.000 industriansatte, altså omkring en robot per 36. ansatte¹.

Selvom en 12.-plads ikke er skidt, er Danmark på vej ned ad rangstigen. De seneste tre år er Danmark faldet fra en 6.- til en 12.-plads på verdensplan. Det er lavere end både Sverige og Tyskland. Det er i høj grad bilindustrien, der fylder i de omkringliggende lande, hvilket samtidig er en industri, der er forsvindende lille i Danmark.

FIGUR 6:
RANGLISTE FOR ROBOTINTENSITETEN
I INDUSTRIEN

Placering i 2022	Placeringsudvikling siden 2019	
1. Sydkorea		1
2. Singapore		-1
3. Japan		-
4. Tyskland		-
5. Kina		11
6. Sverige		-1
7. Hong Kong		-
8. Taiwan		-
9. USA		-
10. Slovenien		10
11. Schweiz		8
12. Danmark		-6
13. Holland		-1
14. Italien		-4
15. Østrig		-4

Kilde: World Robotics Industrial Robots 2022 og Dansk Metals egne beregninger.

1: Kilde: World Robotics Industrial Robots 2020 – International Federation of robotics

Hvis vi udelukkende ser på industrirobotter fraregnet bilindustrien, ligger Danmark på en 6. plads i 2022, hvilket også indebærer et fald fra 4. pladsen i 2019. Robottætheden i Danmark stiger, men vores nabolande stikker af. Derfor bør det være en prioritet at sætte fart på automatiseringen og digitaliseringen i industrien, hvis der ikke skal tabes konkurrenceevne til udlandet i de kommende år jf. figur 6.

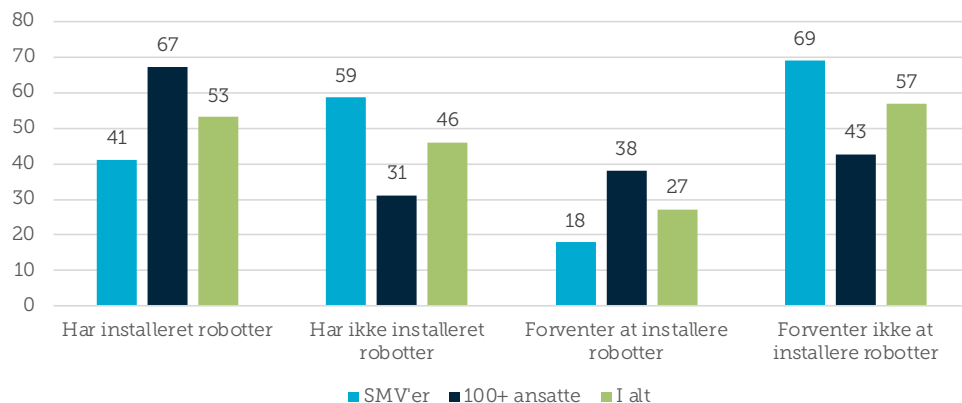
Dansk Metals undersøgelse blandt tillidsrepræsentanterne fra 2023 viser, at 87 pct. af virksomhederne arbejder målrettet med at implementere ny teknologi i forskelligt omfang. Dertil viser undersøgelsen en tydelig sammenhæng mellem tillidsrepræsentanter på virksomheder, der i høj grad implementerer ny teknologi og tillidsrepræsentanter på virksomheder, der både har oplevet, men også forventer øget ordreindgang samt flere ansatte og en højere produktivitet i det næste år².

STORE VIRKSOMHEDER INVESTERER MERE I NY TEKNOLOGI

Ser vi på, hvordan virksomheder investerer i ny teknologi, er der stor variation mellem de store virksomheder og SMV'erne. De store virksomheder investerer langt mere i robotter og automatisering end SMV'erne. Hos de store virksomheder er det nemmere at skaffe de nødvendige medarbejderkompetencer og finansiering til at anskaffe robotter³. Dette vidner om, at SMV'erne halter bagefter.

Samme tendens understreger Dansk Metals undersøgelse blandt tillidsrepræsentanter fra maj 2023. Her svarer to ud af tre tillidsrepræsentanter i store virksomheder, at virksomheden har implementeret robotter i produktionen, mens to ud af fem forventer, at der bliver installeret (flere) robotter i det kommende år. I SMV'erne er billedet et andet. Her svarer to ud af fem tillidsrepræsentanter, at de har installeret robotter, mens én ud af fem forventer, at der bliver installeret (flere) robotter i det kommende år⁴.

FIGUR 7:
ROBOTTER I INDUSTRIEN, PROCENT

Kilde: Dansk Metals undersøgelse blandt tillidsrepræsentanter, afsluttet maj 2023.

2: Kilde: Dansk Metals tillidsrepræsentantsundersøgelse, maj 2023.

3: Kilde: Robotter på det danske arbejdsmarked, Økonomiministeriet, juni 2023

4: Kilde: Dansk Metals tillidsrepræsentantsundersøgelse, maj 2023.

GODT FOR EN GRØNNERE VERDEN

Fordelene ved den danske produktion er ikke alene afgrænset til Danmark. Det er klart, at danske varer og tjenester kun kan eksporteres og skabe værdi, så længe der er lande, der efterspørger og importerer dansk produktion. På ét punkt skaber Danmark og de danskproducerede varer i særdeleshed værdi for hele verden, nemlig i den grønne omstilling og kampen for en bæredygtig udvikling. Det er samtidig en kamp, hvor Danmark stiller efter at være foregangsland.

DANMARK HAR AMBITIØSE KLIMAVISIONER

Efter den globale Parisaftale blev vedtaget ved FN's klimatopmøde i 2015, har landene fastlagt en række målsætninger, der skal sikre, at temperaturen på globalt plan ikke stiger mere end 1,5 grader ift. den førindustrielle temperatur. Danmark er ingen undtagelse og er blandt de mest ambitiøse i sine klimamålsætninger. I december 2019 vedtog det danske Folketing med et bredt flertal en klimalov, som blandt andet forpligter Danmark til at nedbringe udledningen af CO₂e med 70 procent i 2030 ift. niveauet i 1990.

I de seneste år er der indgået en lang række politiske aftaler, som for alvor har sat skub i behovet for grønne teknologier. Seneste Klimastatus og -fremskrivning fra april 2024 viser, at vi med stor sandsynlighed vil nå vores klimadelmål for 2025 om en reduktion på 50-54 procent i forhold til 1990-niveauet, samt at vi er tæt på 70 procent-reduktionsmålet for 2030, hvor fremskrivningen viser, at vi med de nuværende tiltag når 68 procent reduktion i 2030¹.

DANMARKS GRØNNE BRANCHE ER INDUSTRIEN

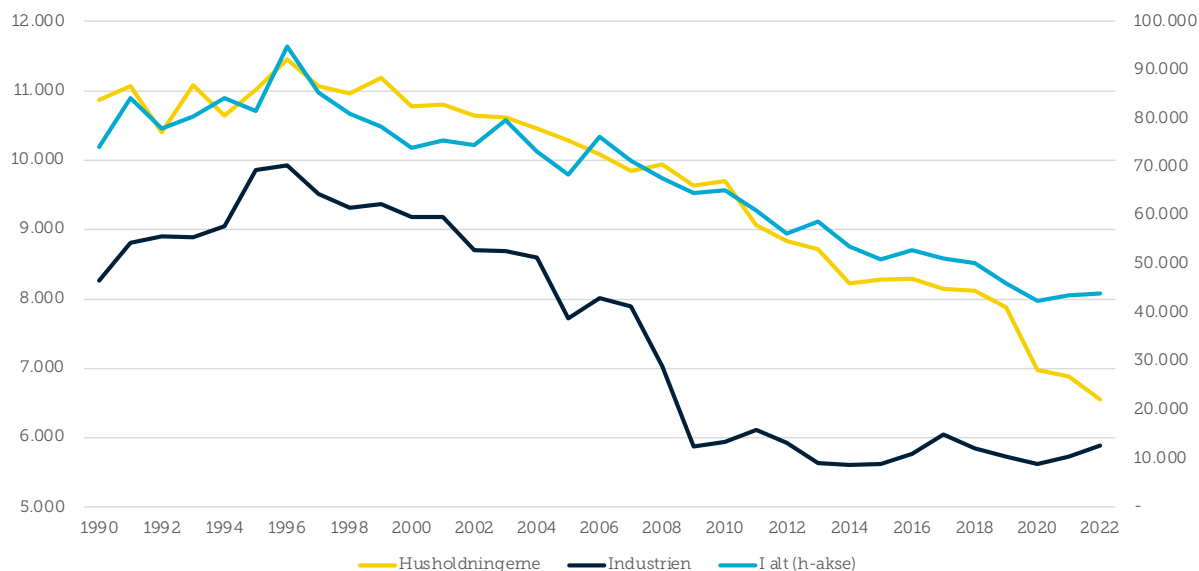
Industrien omstiller sig og har ved udgangen af 2021 reduceret den samlede udledning af CO₂e med ca. 40 procent siden 2000. Reduktionen er i høj grad drevet af effektiviseringer og udskiftning af energiformer fra fossilt brændstof til elektricitet². I EU rangerer den danske industri som nummer tre i klimabelastning – kun overgået af Irland og Malta³ i forhold til, hvor meget værditilvækst industrien skaber. Andelen af de industribeskæftigede, der arbejder med fremstillingen af grønne løsninger, er ligeledes steget i de seneste år. I 2020 var det ca. hver 8. ansatte i industrien, der beskæftigede sig

1: Kilde: Klimastatus og -fremskrivning 2024, Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet, 2024

2: Kilde: Afrapportering, Klimasamarbejdet for Produktionsvirksomheder, marts 2020

3: Kilde: Danske industrivirksomheder er blandt de grønneste i EU målt ift. værdiskabelse, AE-rådet, juli 2023

FIGUR 6: UDLEDNINGEN AF DRIVHUSGASSER (I CO₂e), TONS

Kilde: Danmarks Statistik – tabel DRIVHUS.

med produktion af grønne produkter. Det dækker blandt andet over produktion af vedvarende energi, hårde hvidevarer i højeste energiklasse, spildevands-, regnvands- og affaldshåndtering⁴. Samtidig peger alting på, at den grønne beskæftigelse vil stige. Potentialet er i hvert fald meget stort.

Den danske klimamålsætning er en lille, men vigtig del i den globale grønne omstilling. Selvom den danske udledning ikke fylder meget i den globale sammenhæng⁵, så hjælper Danmark til at indfri de globale mål med vores grønne eksport af varer og services. Men vi er også et foregangsland, der skal vise, at omstillingen kan lade sig gøre i praksis, uden at det koster massevis af arbejdspladser og velstand.

I 2025 vil den danske industri blive mødt med endnu et værktøj til at nedbringe CO₂e-udledningerne, nemlig CO₂e-afgiften på industrien. Med aftalen om en CO₂e-afgift på industrien lykkedes det at skabe en fornuftig balance mellem Danmarks konkurrenceevne og de grønne ambitioner og samtidig give virksomhederne et vigtigt incitament til at investere i nye teknologier og grønne løsninger. Effekten af afgiften kan allerede ses, inden den er implementeret, da de mest energitunge virksomheder på blot to år har reduceret deres udledninger med gennemsnitligt 17 procent⁶.

4: Kilde: Industrien bliver grønnere, AE-rådet, januar 2020

5: Danmarks globale klimapåvirkning, Energistyrelsen, april 2024

6: Kilde: Den sorteste industri har endelig knækket kurven: Forurener klimaet mindre efter CO₂-afgift, DR, april 2024

DEN GRØNNE OMSTILLING KRÆVER FLERE FAGLÆRTE I DANMARK

Danmark er blevet en vigtig spiller i den globale grønne omstilling – og især på vindmølleområdet. Den første havvindmøllepark, Vindeby, blev opført i 1991 ud for Lollands kyst, og siden da har den danske viden på området bidraget til vindmølleparker verden over.

Vi har opbygget stor knowhow inden for vindmølleteknologi i Danmark. Dels ligger to af de største virksomheder inden for markedet side om side i Jylland, og det har bidraget positivt til at udvikle en stor underskov af små- og mellemstore metalvirksomheder. Dels har det skærpet konkurrencen og produktinnovationen. Vindmølleindustrien i Danmark er et konkret bevis på, hvorfor udvikling og innovation hænger tæt sammen med produktion. Hvis industrien fortsat skal udvikle sig, har vi brug for nye produktionsarealer og større havne med tilstrækkelig sejlrendedybe og kajbæreevne, så vi også i fremtiden kan udvikle og producere grønne løsninger i Danmark til verdensmarkedet¹.

Det kræver desuden et tæt samarbejde mellem produktionsvirksomhederne på den ene side og universiteterne og de Godkendte Teknologiske Serviceinstitutter (GTS'er) på den anden side. Det fastholder og skaber morgendagens arbejdspladser i Produktionsdanmark.

Flere studier viser, at den viden, som blandt andet Danmark har tilegnet sig, spiller en stor rolle i den internationale omstilling til effektiv

vindmølleenergi. Lande, der er nye på området, kan ikke effektivt replicere teknologien og er derfor afhængige af den viden, der allerede er på markedet². Med andre ord er det altså mere effektivt at udnytte den danske produktion og knowhow frem for at starte produktionen op i udlandet. Det viser, hvor vigtigt det er, at vi holder fast i det danske vindmølleeventyr.

Den danske eksport af energiteknologi og -services udgjorde i 2023 ca. 110 mia. kr., hvoraf vindteknologi står for knap halvdelen. Det er knap 10 procent af den samlede vareeksport fra Danmark³. Det svarer til knap det dobbelte af, hvad det koster at drive den danske folkeskole hvert år⁴.

Som tidligere nævnt arbejder ca. hver ottende i industrien med at fremstille grønne teknologier. Det er en udvikling, der har været kraftigt stigende over årene. Beskæftigelsespotentialet de kommende år inden for den grønne omstilling er stort. Det er blandt andet dygtig faglært arbejdskraft, som skal være med til at bygge og drive den grønne omstilling og grønne teknologier som f.eks. CO₂-fangst, -lagring og -anvendelse (CCUS) og Power-t-X til produktion af brint og andre grønne brændsler til industrien, skibs- og luftfarten.

1: Kilde: Danske erhvervshavnens rolle i den grønne erhvervsudvikling, Anbefalinger fra Partnerskabet om udvikling af danske erhvervshavne, august 2024

2: Kilde: OECD Trade and Environment Working Papers 2021/01, OECD, 2021

3: Kilde: Eksport af energiteknologi og -service 2023, Energistyrelsen m.fl., april 2023

4: Kilde: Udgifterne til folkeskolen er faldet siden 2015, AE-Rådet, maj 2019

En analyse fra Industriens Uddannelser viser, at der med den massive havvindsudbygning og øvrige grønne anlægsprojekter, som skal realisere vores klimamål, vil være en mere efterspørgsel på 195.000 fuldtidsansatte alene i industrien frem mod 2035. Heraf vil 98.000 skulle have en faglært baggrund som f.eks. smede, industriteknikere eller mekanikere. Omregnet til jobs per år vil den grønne omstilling medføre mere end 15.000 nye jobs i industrien hvert år frem mod 2035⁵.

De kommende års demografiske udvikling på arbejdsmarkedet understreger situationens alvor: Mange medarbejdere med primært faglært uddannelsesbaggrund vil gå på pension. Og samtidig er der alt for få unge, som vælger en faglært uddannelse. Arbejderbevægelsens Erhvervsråd har tidligere lavet en omfattende analyse af

arbejdsmarkedsbehovene i 2030, som viser, at vi alene på baggrund af den demografiske udvikling vil mangle op imod 99.000 faglærte på det danske arbejdsmarked i 2030⁶.

Man kan ikke blot lægge tallene sammen, men de viser sammen og hver for sig, at det er en stor opgave at skabe det rigtige match af kompetencer på det danske arbejdsmarked. Det står hævet over alt andet, at Danmarks fortsatte succes på det grønne område og som produktionsland er afhængig af tusindvis af nye faglærte.

5: Kilde: Beskæftigelseseffekter i industrien af investeringerne i den grønne omstilling, COWI på vegne af Industriens Uddannelser, november 2023

6: Kilde: Danmark mangler 99.000 faglærte i 2030, AE-Rådet, marts 2021

HVORDAN FASTHOLDER

1. VI HAR BRUG FOR FLERE FAGLÆRTE

De faglærte er krumtappen i den grønne omstilling. Danmark og Europa får brug for mange faglærte i de kommende år, hvor store årgange af faglærte går på pension. Hvis den grønne omstilling skal lykkes med de planlagte investeringer, skal flere tage en erhvervsuddannelse. Med finansloven for 2024 blev en saltvandsindsprøjtning svarende til 900 mio. kr. i 2030 afsat til erhvervsuddannelserne.

Der er dog brug for yderligere løft for at komme i mål. Der er brug for flere midler til nye fag, til at købe nødvendigt nyt udstyr til undervisningen, bedre uddannelsesmiljøer og dygtige faglærere. Dansk Metal mener derfor, der er behov for flere investeringer i erhvervsuddannelser, og at det er nødvendigt at se nye veje for at sikre, at flere unge mennesker vælger en faglært uddannelse. Derfor skal der i første omgang prioriteres yderligere 1 mia. kr. årligt til erhvervsuddannelserne. Indfasningen bør påbegyndes for finansloven for 2025, så den ene milliard kommer oven i de 900 mio. kr. i 2030.

2. DEN GRØNNE OMSTILLING ER NØDVENDIG

Vi kommer ikke uden om at omstille produktionsvirksomheder verden over til en grønnere fremtid. På trods af store danske fremskridt er vi langt fra i mål. Det er derfor vigtigt, at de grønne tiltag ikke stiller danske virksomheder ringere i den hårde konkurrence med udlandet, hvor resultatet kan blive en udflytning af produktionen. Vi skal derfor styrke indsatsen for danske produktionsfaciliteter og øge investeringerne i infrastruktur til og i vores erhvervshavne. Det er afgørende i en tid, hvor elementerne til havvindmøller er blevet så store, at de skal produceres og udskibes fra havne. Havneinfrastruktur er et vigtigt globalt konkurrenceparameter for de grønne industrivirksomheder.

Regeringen afsatte i januar 2024 1 mia. kr. til en grøn investeringsordning med direkte og midlertidig statsstøtte til virksomheder inden for vind- og brintteknologier. Dansk Metal mener, at denne ordning skal udvides til andre teknologier i 2025, så fx kabelproduktion, som er vital for den grønne omstilling, også inkluderes.

DANSK METAL HAR EN RÆKKE FORSLAG TIL, HVORDAN VI FASTHOLDER PRODUKTION I DANMARK

De positive effekter ved at fastholde produktionen i Danmark er mange og alsidige. Dansk produktion kommer ikke blot den beskæftigede til gode, den bidrager også til sammenhængskraften i landet og sikrer eksport- og skatteindtægter.

VI DANMARKS POSITION?

3. FORSKNING, AUTOMATISERING OG NY TEKNOLOGI ER VEJEN FREM

Teknologi vil fremover være med til at drive væksten i samfundet. Dertil kommer, at den grønne omstilling ikke kan realiseres, uden at teknologien finder grønne løsninger. Det kræver styrkede rammer for forskning og udvikling samt bedre muligheder for innovation i små og mellemstore virksomheder. Dansk Metal har gennem mange år ment, at vi skal sigte efter at bruge 1,5 procent af BNP på offentlig forskning og udvikling. I dag bruger vi kun 1 procent af BNP på dette. Frem for at fungere som en bund er den ene procent blevet et loft over den offentligt finansierede forskning og udvikling i Danmark. Det skaber nogle meget uhensigtsmæssige incitamentsstrukturer for vores forskere og universiteter.

Derfor anbefaler Dansk Metal, at vi i de kommende år indfører en model for at fjerne EU-modregningen i offentlige forskningsmidler. Dette vil sikre nye midler til området og samtidig betyde, at vi bevæger os mod at bruge 1,5 procent af BNP på offentlig forskning og udvikling. Forslaget vil have en årlig estimeret omkostning på 400 mio. kr.¹ Endelig skal De Godkendte Teknologiske Serviceinstitutter have en samlet og målrettet investering på 500 mio. kr. årligt til innovation i små og mellemstore virksomheder.

4. SIKKERHEDS- OG FORSVARSPOLITIK ER ERHVERVSPOLITIK: EGENPRODUKTION AF FLÅDESKIBE OG AMMUNITION

Den aktuelle geopolitiske situation kræver, at Europa og Danmark løfter et større ansvar for egen sikkerhed. Udviklingen understreger, hvordan sikkerhedspolitik også er blevet til erhvervspolitik, når investeringer i sikkerhed blandt andet kræver produktion af ny flåde og ammunition. Det handler i sidste ende om danske arbejdspladser, for det skal nemlig komme danskerne til gavn, når de mange milliarder skattekroner skal investeres i vores forsvar i de kommende år.

Dansk Metal mener, det er afgørende, at Danmark selv bidrager til produktionen af blandt andet nye krigsskibe og ammunition. For at det kan lykkes, skal vi sikre moderne produktionsfaciliteter til skibsproduktion og til en ny ammunitionsfabrik. Ny teknologi og robotter skal være i højsædet fra første spadestik. Det vil sikre højproduktive arbejdspladser til en vigtig industri og bane vejen for mulig eksport. Samtidig skal investeringerne i nye produktionsfaciliteter til forsvarsindustrien gå hånd i hånd med en styrket indsats for efter- og videreuddannelse inden for blandt andet digitalisering og robotteknologi til medarbejderne. Det vil sikre, at vi får de nødvendige kompetencer til fremtidens arbejdspladser i Produktionsdanmark.

1: Kilde: UFU 2022-23 (2. samling), UFU Alm. del – endeligt svar på spørgsmål 236, 13. oktober 2023.

DANSK METAL
Telefon 3363 2000
metal@danskmetal.dk
danskmetal.dk